

TÜRKİYE'YE GELEN VE TÜRKİYE'DEN GİDEN DOĞRUDAN YATIRIMLARDAKİ GELİŞMELER | Aralık 2017

ODI/FDI ORANI UZUN DÖNEMLİ ORTALAMASININ ÜZERİNDE

Yurt dışına giden (ODI¹) ve yurt içine gelen (FDI²) doğrudan yatırımların nasıl seyrettiğini, ODI/FDI oranı üzerinden izlemek mümkün. Bu oran basit bir bölme işlemi ile elde edilse de, aslında Türkiye'nin yatırım ortamına ilişkin önemli ipuçları vermektedir. Çünkü yatırımcıların kararları, iç pazarın cazibesi, işgücü maliyetleri, vergisel yükler, işgücünün sahip olduğu beceri seti ve siyasi – ekonomik istikrar gibi pek çok unsurdan etkilenmektedir. Dolayısıyla ODI/FDI oranındaki yükseliş, bir ülkenin yatırımcılar için cazibesini yitirmeye başladığını ve/ya ülkeden giden yatırımların gelen yatırımlara göre daha hızlı arttığını anlatan bir gösterge olarak değerlendirilmelidir.

ODI/FDI oranı Aralık 2017'de %24,9 seviyesinde gerçekleşti.

2000'li yıllara kadar neredeyse yatay bir seyir izleyen yurt içinde doğrudan yatırımlar, 2003 yılından sonra dalgalı bir seyir izlemeye başlamış ve Aralık 2017³ itibarıyla da yaklaşık 10,8 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye'den giden doğrudan yatırımlar ise

¹ ODI: Outward foreign direct investment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Varlık Edinimi alt kalemi kullanılmıştır.

² FDI: Inward foreign direct investment. İlgili veri için Ödemeler Dengesi Bilançosu > Finans Hesabı > Doğrudan Yatırımlar > Net Yükümlülük Oluşumu alt kalemi kullanılmıştır.

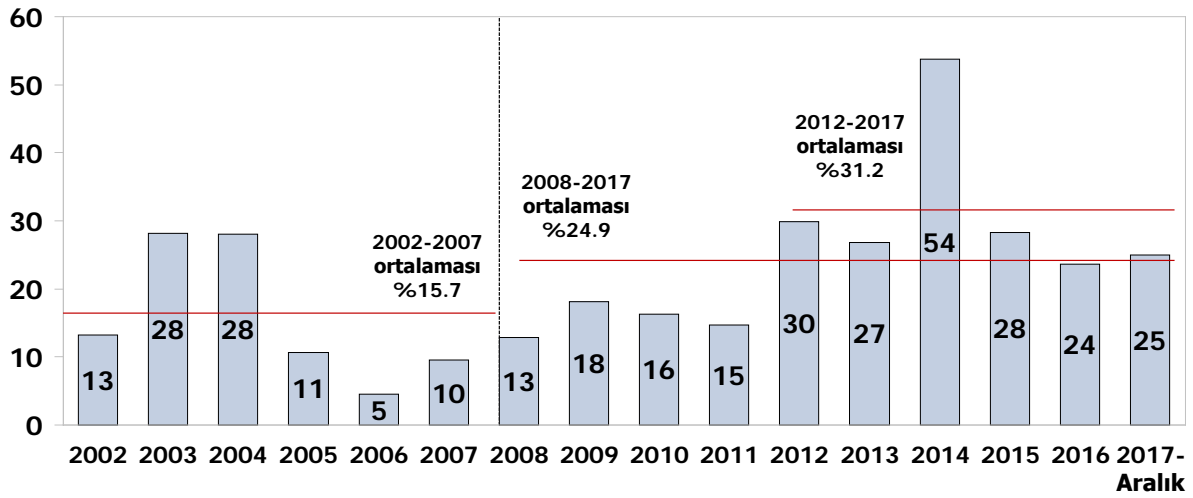
³ Aralık 2017 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

2002 yılından itibaren hızla yükselmiş ve Aralık 2017 itibarıyla 2,7 milyar ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Doğrudan yatırımların yurt içi hâsılaya (GSYİH) oranına 2006-2016 dönemi itibarıyla bakıldığında, FDI/GSYİH oranının %3,7'den %1,6'ya düştüğü, ODI/GSYİH oranının ise %0,2'den %0,4'e yükseldiği görülmektedir.

Şekil 1, Türkiye'nin giden yatırımlarının gelen yatırımlara oranının uzun dönem ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir. **2002-2017 döneminde ortalama %21,5 olan ODI/FDI oranı, Aralık 2017 itibarıyla %24,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.**

Şekil 1: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, yıllık (2002-2017*)

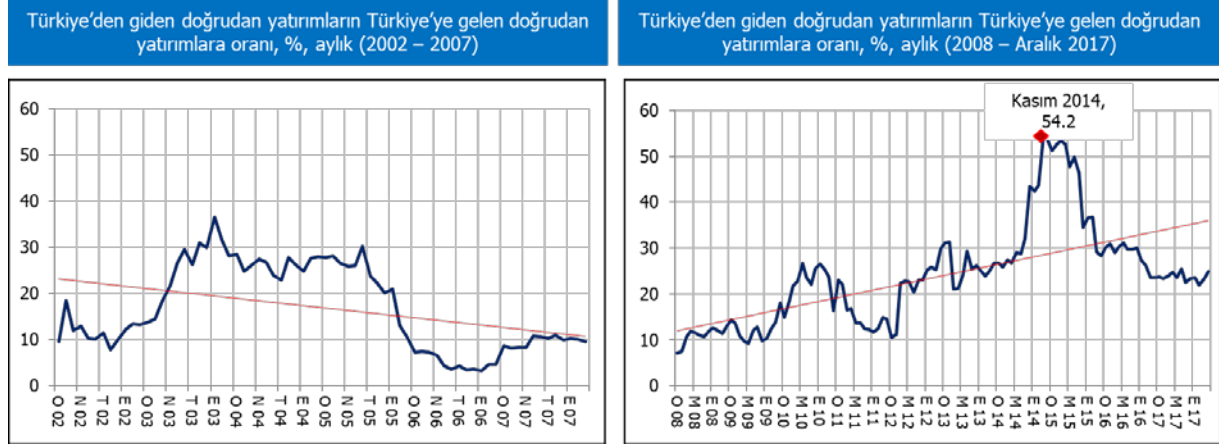

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Aralık 2017 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

ODI/FDI oranı alt dönemler itibarıyla incelendiğinde, 2002-2007 dönemindeki azalan trendin, 2008-2017 döneminde yön değiştirerek artışa geçtiği dikkat çekmektedir. Söz konusu oranın bu dönemlerdeki ortalamasına bakıldığında 2002-2007 döneminde gerçekleşen %15,7'lik seviyenin, 2008-2017 döneminde %24,9'a, 2012-2017 döneminde ise %31,2'ye yükseldiği görülmektedir. Son yıllarda ODI/FDI oranında gerçekleşen bu yükseliş, bir yandan Türkiye'nin doğrudan yatırımlar için cazibesini kaybetmeye başladığını gösterirken, bir yandan da yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışındaki fırsatları daha yakından takip etmeye başladığına işaret etmektedir. Yakın dönem (2012-2017) ortalamasının uzun dönem (2002-2017) ortalamasının yaklaşık 9,7 yüzde puan üzerinde olması, bu göstergeyi dikkatle izlemeye devam etmemiz gerektiğini de ortaya koymaktadır. (Şekil 1 ve Şekil 2)

Türkiye'nin bu iki dönemdeki büyüme performansı, doğrudan yatırımlardaki trend değişikliğinin açıklayıcı nedenlerinden biri olabilir. 2002-2007 döneminde %7,1 olan ortalama büyüme oranının, 2008-2016 döneminde %4,8'e gerilemesi ve aynı zamanda bu dönemlerdeki büyüme oynaklığı katsayısının da 1,7'den 4,5'e çıkması, Türkiye'ye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancıları tedirgin etmiş gibi görünmektedir.

Şekil 2: Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen yatırımların oranı, %, (12-aylık kümülatif verilere göre)

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

Not: Kırmızı çizgiler trendi göstermektedir.

Veriler aylık frekansta incelendiğinde ise esas yükselişin 2014 yılı ikinci yarısında olduğu görülmektedir. Kasım 2014'te %54,2'ye ulaşarak zirve yapan ODI/FDI oranında izleyen aylarda düşüş gözlenmiştir. Kasım 2014'ten sonra FDI'n düzey olarak artmaya devam etmesine karşın ODI'da düşüş yaşanması 2015 yılında oranın hızlı bir şekilde düşmesine neden olmuştur.⁴

Tablo 1: ODI ve FDI düzeyi, milyon ABD Doları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
ODI	143	480	780	1.064	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.147	2.702
FDI	1.082	1.702	2.785	10.031	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.119	18.002	13.343	10.830
	13,2%	28,2%	28,0%	10,6%	4,6%	9,6%	12,8%	18,1%	16,3%	14,6%	29,9%	26,8%	53,7%	28,3%	23,6%	24,9%

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri

*Aralık 2017 itibarıyla yıllıklandırılmış veri

⁴ Temmuz 2015'te gelen yatırımlarda bir önceki aya kıyasla yaklaşık %18'lik bir artış yaşandığı dikkat çekmektedir. Bu hızlı artış, Garanti Bankası'nın ilave %15'lik hissesinin daha İspanyol BBVA'ya (Banco Bilbao Vizcaya Argentaria'ya) satılmasından kaynaklanmıştır.

Doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımı

2002-2017 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, Azerbaycan ve ABD'nin öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt içindeki yerleşiklerin yurt dışında yaptıkları yaklaşık 40 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %26,9'u Hollanda'ya, %16,2'si Azerbaycan'a ve %12'si de ABD'ye gitmiştir. Giden yatırımların ülkelere göre dağılımı daha yakın bir dönem için incelendiğinde de ilk beşte yer alan ülkelerin değişmediği görülmektedir. 2017 Ocak-Aralık dönemi için kümülatif veriler incelendiğinde, 2016 yılının aynı dönemine göre düzey veya yatırımların ülkelere dağılımı bağlamında önemli bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. 2017 Ocak-Aralık döneminde giden yatırımlar 63 milyon dolar artmış ve 3,2 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde yurt dışında yapılan doğrudan yatırımların ülkelere dağılımı da 2016 yılının aynı dönemine göre değişmemiş ve ABD, Hollanda, İngiltere yatırımların öncelikli destinasyonları arasında yer almıştır. 2017 Ocak-Aralık dönemindeki 3,2 milyar dolarlık yatırımın %25,8'i ABD'ye, %23,1'i Hollanda'ya ve %10,6'sı da İngiltere'ye gitmiştir. 2016 Ocak-Aralık döneminde ise yatırımların sırasıyla ABD (%26,9), Hollanda (%26,2) ve İngiltere'ye (%10,8) gittiği görülmektedir. Tablo 2.

Tablo 2: Yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışındaki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

	2002-2017* kümülatif		2017 Ocak-Aralık kümülatif		2016 Ocak-Aralık kümülatif	
1	Hollanda	26,9%	ABD	25,8%	ABD	26,9%
2	Azerbaycan	16,2%	Hollanda	23,1%	Hollanda	26,2%
3	ABD	12,0%	İngiltere	10,6%	İngiltere	10,8%
4	İngiltere	5,8%	Azerbaycan	8,3%	Azerbaycan	7,3%
5	Almanya	5,7%	Almanya	6,7%	Almanya	3,8%
6	Malta	3,2%	Lüksemburg	2,2%	Romanya	1,7%
7	Lüksemburg	3,0%	Birleşik Arap Emirlikleri	2,1%	İsviçre	1,7%
8	Rusya	2,2%	Irak	2,0%	Lüksemburg	1,4%
9	İsviçre	2,0%	Kazakistan	1,8%	Irak	1,3%
10	İrlanda	1,9%	Bulgaristan	1,4%	Birleşik Arap Emirlikleri	1,2%
11	Kazakistan	1,3%	Cezayir	1,4%	Arnavutluk	1,1%
12	Avusturya	1,1%	İsveç	1,3%	Çin	1,1%
13	Irak	1,1%	İsviçre	1,0%	İtalya	1,0%
14	İtalya	1,0%	Fransa	0,9%	Kazakistan	1,0%
15	Birleşik Arap Emirlikleri	1,0%	İtalya	0,8%	Fransa	1,0%
	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	39.915	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	3.177	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	3.114

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Aralık 2017 itibarıyla

Not: 1) Gölge satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

2002-2017 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların ülkelere göre dağılımına** bakıldığında Hollanda, ABD, Avusturya, İngiltere ve Almanya'nın öne çıktığı görülmektedir. Bu dönemde yurt dışındaki yerleşiklerin yurt içine yaptıkları yaklaşık 148,1 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %16,1'i Hollanda'dan, %7,6'sı ABD'den, %6,8'i Avusturya'dan, %6,7'si İngiltere'den ve %6,2'si Almanya'dan gelmiştir. Gelen yatırımların ülkelere göre dağılımı daha yakın bir dönem için incelendiğinde ilk beşte yer alan ülkelerin uzun dönemli kümülatif verilere göre biraz değiştiği görülmektedir. 2017 Ocak-Aralık dönemi kümülatif verilerine göre gelen yatırımlar yaklaşık 97 milyon dolar azalmış ve 7,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 7,4 milyar dolarlık yatırımın %23,8'si Hollanda'dan, %19,5'i İspanya'dan ve %13,6'sı Azerbaycan'dan gelmiştir. 2016 Ocak-Aralık döneminde ise yatırımların sırasıyla Hollanda (%13,6), İngiltere (%12,9) ve Rusya'dan (%9,6) geldiği görülmektedir. Bunun yanı sıra 2016 yılına kıyasla 2017 yılında ilk üçte yer alan ülkelerin gelen toplam yatırımlar içindeki payının %36,1'den %56,9'a çıktığı da dikkat çekmektedir. Tablo 3.

Tablo 3: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının ülkelere göre dağılımı, %

	2002-2017* kümülatif		2017 Ocak-Aralık kümülatif		2016 Ocak-Aralık kümülatif	
1	Hollanda	16,1%	Hollanda	23,8%	Hollanda	13,6%
2	ABD	7,6%	İspanya	19,5%	İngiltere	12,9%
3	Avusturya	6,8%	Azerbaycan	13,6%	Rusya	9,6%
4	İngiltere	6,7%	Avustralya	6,2%	Azerbaycan	8,8%
5	Almanya	6,2%	Avusturya	4,4%	Japonya	6,0%
6	Lüksemburg	6,2%	İngiltere	4,4%	Almanya	5,8%
7	İspanya	6,1%	Almanya	4,0%	Katar	5,6%
8	Belçika	5,7%	Japonya	4,0%	Avusturya	4,6%
9	Fransa	4,7%	Belçika	3,0%	İsviçre	4,5%
10	Yunanistan	4,6%	ABD	2,3%	ABD	4,5%
11	Rusya	4,2%	İtalya	1,7%	Lüksemburg	4,4%
12	Azerbaycan	4,0%	Çin	1,5%	İspanya	4,2%
13	Birleşik Arap Emirlikleri	2,8%	Lüksemburg	1,5%	Çin	4,0%
14	İtalya	2,1%	Fransa	1,4%	Lübnan	2,0%
15	Japonya	1,8%	Katar	1,3%	Fransa	1,2%
	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	148.138	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	7.437	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	7.534

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Aralık 2017 itibarıyla

Not: 1) Gölge satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan ülkeleri temsil etmektedir. 2) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye, Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların bölgesel dağılımına yer verilmektedir.

Doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımı

2002-2017 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **giden doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımına** bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 39,9 milyar dolarlık yatırımın %56,3'ünün sınai sektörlerde, %43,3'ünün hizmetler sektöründe ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde giden doğrudan yatırımların %28,2'sinin madencilik ve taşocakçılığı, %11'inin ise gıda, içecek ve tütün ürünleri imalatı sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Finans ve sigorta faaliyetleri (%17,7) öne çıkan diğer sektörlerdendir. "Holding şirketlerinin faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki doğrudan yatırımın %53,7'si holding şirketlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır. Giden doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakılırsa, 2017 Ocak-Aralık dönemindeki 3,2 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %54,8'i hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 8,3 yüzde puan artış), %44,5'i de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 8,7 yüzde puan azalış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında 3,2 milyar dolarlık giden doğrudan yatırımın %31,7'sinin madencilik ve taşocakçılığı sektöründe, %17,8'inin gayrimenkul faaliyetlerinde ve %8,1'inin de holding şirketlerinin faaliyetleri sektöründe gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bir önceki yılın aynı dönemine bakıldığında da %35,1'lik payı ile madencilik ve taşocakçılığı sektörünün yine ilk sırada yer aldığı dikkat çekmektedir. Tablo 4.

2002-2017 dönemini kapsayan kümülatif verilere göre **gelen doğrudan yatırımların sektörlere göre dağılımına** bakıldığında bu dönemdeki yaklaşık 148,1 milyar dolarlık yatırımın %61,5'inin hizmetler sektöründe, %38,1'inin sınai sektörlerde ve %0,3'ünün de tarım sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Alt sektörler itibarıyla öne çıkan sektörler incelendiğinde ise aynı dönemde gelen doğrudan yatırımların %26,9'unun parasal aracı kuruluşların faaliyetleri ve %12,1'inin de elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerine yönelik olduğu dikkat çekmektedir. "Parasal aracı kuruluşların faaliyetleri", finans ve sigorta faaliyetleri içinde en büyük paya sahip olan alt sektördür. Toplam finans ve sigorta faaliyetleri sektörüne gelen doğrudan yatırımların %78'i (toplam gelen doğrudan yatırımların ise %26,9'u) parasal aracı kuruluşların faaliyetlerinden oluşmaktadır. Gelen doğrudan yatırımların sektörel dağılımına daha yakın bir dönem için bakıldığında, 2017 Ocak-Aralık dönemindeki 7,4 milyar dolarlık doğrudan yatırımın %63,9'u hizmetler sektöründe (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 5,1 yüzde puan artış), %35,7'si de sınai sektörlerde (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 5 yüzde puan azalış) gerçekleşmiştir. Alt sektörler itibarıyla bakıldığında sırasıyla, ulaştırma ve depolama (%18,2), parasal aracı kuruluşların faaliyetleri (%15) ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım (%12,7) sektörleri öne çıkmaktadır. Tablo 5.

Tablo 4: Yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışındaki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2017* kümülatif		2017 Ocak-Aralık kümülatif		2016 Ocak-Aralık kümülatif	
İMALAT	26,5%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	14,2%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	17,7%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	17,7%	İMALAT	12,3%	İMALAT	16,5%
1 Madencilik ve Taşocakçılığı	28,2%	Madencilik ve Taşocakçılığı	31,7%	Madencilik ve Taşocakçılığı	35,1%
2 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	11,0%	Gayrimenkul Faaliyetleri	17,8%	Gayrimenkul Faaliyetleri	11,5%
3 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	9,5%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	8,1%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	9,3%
4 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	7,1%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	5,6%	Diğer Finansal Hizmet Faaliyetleri	5,3%
5 Gayrimenkul Faaliyetleri	5,8%	İnşaat	4,7%	Ulaştırma ve Depolama	4,3%
6 Bilgi ve İletişim	5,2%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3,8%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	4,1%
7 İnşaat	4,5%	Toptan ve Perakende Ticaret	3,8%	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	3,6%
8 Ulaştırma ve Depolama	4,2%	Ulaştırma ve Depolama	3,5%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	3,1%
9 Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	3,4%	Bilgi ve İletişim	3,4%	Toptan ve Perakende Ticaret	2,8%
10 Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	3,4%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	2,9%	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,7%
11 Toptan ve Perakende Ticaret	1,9%	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	2,1%	Bilgi ve İletişim	2,3%
12 Makina ve Teçhizat (Başka Yerde Sınıflandırılmamış) İmalatı	1,6%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,0%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,8%
13 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	1,6%	Ağaç ve Ağaç Ürünleri İmalatı	1,3%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Maki	1,7%
14 Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,6%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	0,9%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	1,6%
15 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	1,5%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	0,8%	Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,6%
Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	39.915	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	3.177	Giden doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	3.114

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Aralık 2017 itibarıyla

Not: 1) Gölge satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2) İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar ODI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. ODI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye) ve Net Diğer Sermaye alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.

Tablo 5: Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içindeki doğrudan yatırımlarının sektörlere göre dağılımı, %

2002-2017* kümülatif		2017 Ocak-Aralık kümülatif		2016 Ocak-Aralık kümülatif	
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	34,5%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	19,5%	İMALAT	29,7%
İMALAT	23,8%	İMALAT	17,0%	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	23,4%
1 Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	26,9%	Ulaştırma ve Depolama	18,2%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	17,6%
2 Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	12,1%	Parasal Aracı Kuruluşların Faaliyetleri (Bankalar)	15,0%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	9,4%
3 Bilgi ve İletişim	8,4%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	12,7%	Toptan ve Perakende Ticaret	9,1%
4 Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	5,8%	İnşaat	8,4%	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	9,0%
5 Toptan ve Perakende Ticaret	5,5%	Bilgi ve İletişim	7,5%	Ulaştırma ve Depolama	8,4%
6 Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güven)	5,3%	Toptan ve Perakende Ticaret	6,7%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Mak	8,3%
7 Ulaştırma ve Depolama	4,4%	Madencilik ve Taşocakçılığı	6,0%	İnşaat	3,9%
8 Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,6%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	3,9%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	3,8%
9 İnşaat	3,1%	Kauçuk ve Plastik Ürünleri İmalatı	3,4%	Gayrimenkul Faaliyetleri	3,8%
10 Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	2,9%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	3,2%	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3,6%
11 Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Maki	2,9%	Gıda, İçecek ve Tütün Ürünleri İmalatı	3,1%	Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	3,6%
12 Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	2,5%	Kimyasalların, Kimyasal Ürünlerin ve Temel Eczacılık Ürünleri il	2,1%	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3,4%
13 Madencilik ve Taşocakçılığı	2,2%	Ana Metal Sanayii ve Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Maki	1,3%	Bilgisayarların, Elektrik-Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı	3,2%
14 Gayrimenkul Faaliyetleri	2,0%	Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı ve Kayıtlı Medyanın Basılması ve	1,2%	Madencilik ve Taşocakçılığı	2,0%
15 Holding Şirketlerinin Faaliyetleri	1,4%	Tekstil ve Giyim Eşyaları İmalatı	1,0%	Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Fonları (Zorunlu Sosyal Güven)	1,7%
Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	148.138	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	7.437	Gelen doğrudan yatırım toplamı, milyon \$	7.534

Kaynak: TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri *Aralık 2017 itibarıyla

Not: 1) Gölge satırlar her üç dönemde de ilk on beşte yer alan sektörleri temsil etmektedir. 2) İmalat ile finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri alt kırılımları itibarıyla sıralamaya dahil edilmiştir. 3) Tabloda yer alan yatırımlar FDI olarak tanımlanan değeri ifade etmemektedir. FDI, Sermaye (Yatırımlar ve (eksi) Tasfiye), Net Diğer Sermaye ve Net Gayrimenkul alt kalemlerinden oluşmaktadır. Burada, TCMB tarafından açıklanan verilerin bu yönde olması nedeniyle Sermaye kaleminin altındaki Yatırımların sektörel dağılımına yer verilmektedir.